

فرهنگسازی تا پیاده‌سازی نهج‌البلاغه؛ کتابی که بوی زندگی می‌دهد

ره‌نگاران/ نهج‌البلاغه نه فقط یک متن تاریخی، بلکه راهنمایی زنده و کاربردی برای انسان معاصر است، که برای فرهنگسازی آن در جامعه نیازمند پیاده‌سازی رفتار عملی آن هستیم.

به گزارش [پایگاه اطلاع‌رسانی ره‌نگاران-بهرام قربانپور](#): نهج‌البلاغه را می‌توان آیین‌های تمام‌نما از اندیشه، ایمان و شخصیت امام علی(ع) دانست؛ مجموعه‌ای از خطبه‌ها، نامه‌ها و حکمت‌ها که قرن‌هاست تشنگان حقیقت و عدالت را سیراب می‌کند. این کتاب تنها یک اثر دینی یا تاریخی نیست، بلکه می‌توان آن را «کتاب زندگی» نامید؛ زیرا در هر صفحه‌اش درسی برای خودسازی فردی، راهی برای تعالی اخلاقی و نسخه‌ای برای سامان‌دهی جامعه وجود دارد.

اهمیت انس با نهج‌البلاغه زمانی بیشتر آشکار می‌شود که شرایط امروز را در نظر بگیریم. جامعه ما درگیر چالش‌هایی نظیر ضعف در اخلاق عمومی، فشارهای اقتصادی، گسترش فردگرایی و کمرنگ شدن ارزش‌های معنوی است. در چنین فضایی، بازگشت به سرچشمه‌های ناب معرفت می‌تواند راهی برای بازسازی هویت فردی و اجتماعی باشد. نهج‌البلاغه در این میان جایگاهی ویژه دارد؛ زیرا سخنان امام علی(ع) از یک سو انسان را به پاکی درون، تقوا، صداقت و صبر دعوت می‌کند و از سوی دیگر، در سطح اجتماعی عدالت‌خواهی، مسئولیت‌پذیری و مبارزه با فساد را به‌عنوان اصل‌های بنیادین مطرح می‌سازد.

انس با این کتاب تنها به معنای خواندن چند خطبه یا جمله کوتاه نیست؛ بلکه باید آن را به یک سیره عملی و یک سبک زندگی تبدیل کرد. همان‌گونه که بسیاری از اندیشمندان و متفکران جهان نیز اعتراف کرده‌اند، نهج‌البلاغه فراتر از یک متن مذهبی است و حاوی دستورالعمل‌هایی جاودانه برای اداره جامعه و تعالی انسان است. اگر در زندگی روزمره، خانواده، روابط اجتماعی و حتی در عرصه مدیریت کشور به آموزه‌های امام علی(ع) توجه شود، بسیاری از بحران‌های اخلاقی و اجتماعی کاهش خواهد یافت.

از سوی دیگر، نسل جوان بیش از دیگران نیازمند ارتباط عمیق با نهج‌البلاغه است. جوانی دوران شور، جست‌وجو و حقیقت‌خواهی است و اگر این نسل به‌درستی با کلمات امام علی(ع) آشنا شود، سرمایه‌ای بزرگ

برای آینده جامعه خواهد بود. بنابراین، وظیفه نهادهای فرهنگی و رسانه‌ای آن است که زمینه انس عمومی با این کتاب گرانسنگ را فراهم کنند و با زبان روز و ابزارهای خلاقانه، پیام‌های جاودانه نهج‌البلاغه را به گوش همگان برسانند.

با توجه به این ضرورت‌ها، برای واکاوی بیشتر اهمیت مطالعه و انس با نهج‌البلاغه و بررسی راهکارهای عملی در این زمینه، گفتگویی با «حمید دولت‌پناه» کارشناس فرهنگی و پژوهشگر حوزه اندیشه اسلامی انجام داده‌ایم که با هم می‌خوانیم.

در ابتدای گفتگو بفرمایید جایگاه نهج‌البلاغه در خودسازی فردی چیست و چرا باید به آن رجوع کرد؟

نهج‌البلاغه مکتبی کامل برای انسان‌سازی است. امام علی(ع) در خطبه‌ها و حکمت‌های این کتاب، انسان را به تقوا، صداقت، زهد، صبر و پرهیز از دلبستگی‌های دنیا دعوت می‌کند. مطالعه مداوم این معارف، فرد را از درون متحول می‌سازد و به او آرامش و جهت‌دهی معنوی می‌بخشد. به بیان دیگر، انس با نهج‌البلاغه همانند یک مدرسه اخلاق است که شاگردانش را برای رسیدن به قله‌های معنویت پرورش می‌دهد.

آموزه‌های نهج‌البلاغه چگونه می‌تواند در سبک زندگی امروز کاربردی شود؟

بسیاری از مشکلات ما ریشه در غفلت از اخلاق، انصاف و عدالت دارد. در نهج‌البلاغه راهکارهای روشنی برای کنترل خشم، پرهیز از اسراف، رعایت حقوق دیگران و داشتن روحیه امید و تلاش بیان شده است. اگر این آموزه‌ها در خانواده، محیط کار و روابط اجتماعی جاری شود، بسیاری از ناهنجاری‌ها و اختلافات کاهش خواهد یافت.

بُعد اجتماعی و حکومتی نهج‌البلاغه چه جایگاهی دارد؟

امام علی(ع) در نامه‌ها و خطبه‌های خود به صراحت از عدالت اجتماعی، رعایت حقوق مردم و مبارزه با فساد سخن گفته‌اند. نامه معروف ایشان به مالک اشتر نمونه‌ای روشن از یک منشور حکمرانی عادلانه است. جامعه امروز ما نیز می‌تواند از این الگو برای مبارزه با تبعیض و تقویت عدالت بهره‌مند شود.

برای جذب نسل جوان به نهج‌البلاغه چه باید کرد؟

جوانان علاقه‌مند به حقیقت هستند اما زبان انتقال این حقیقت باید

متناسب با ذائقه آنان باشد. استفاده از رسانه‌های نوین، تولید آثار هنری، فیلم، تئاتر و حتی اپلیکیشن‌های آموزشی می‌تواند نسل جوان را با معارف نهج‌البلاغه آشنا سازد. همچنین برگزاری جلسات گفت‌وگوی آزاد و پرسش و پاسخ می‌تواند فضای تعامل بیشتری ایجاد کند.

چه راهکارهایی برای ترویج انس عمومی با نهج‌البلاغه پیشنهاد می‌کنید؟

لازم است نهادهای فرهنگی، آموزشوپرورش و رسانه‌ها دست به دست هم دهند. برگزاری جشنواره‌های فرهنگی، مسابقات کتابخوانی، کلاس‌های تفسیر موضوعی و حتی بهره‌گیری از فضای مجازی می‌تواند انس با نهج‌البلاغه را به یک فرهنگ عمومی تبدیل کند. مهم‌تر از همه، مسئولان و نخبگان باید خود الگوی عملی در استفاده از این کتاب باشند تا مردم اثر آن را در زندگی واقعی ببینند.

به نظر می‌رسد؛ نهج‌البلاغه نه فقط یک متن تاریخی، بلکه راهنمایی زنده و کاربردی برای انسان معاصر است؛ راهنمایی که می‌تواند هم فرد را بسازد و هم جامعه را به سمت عدالت و تعالی رهنمون کند.